

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

26 בפברואר 2007

134

ח' באדר התשס"ז

עמוד

76	הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 12) (קידום התחרות), התשס"ז-2007
78	הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 13) (הסדרת הפיקוח על עמלות והגבלתן), התשס"ז-2007
80	הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 14) (הגבלת עמלות), התשס"ז-2007

מתפרסמות בזה הצעות חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת הכלכלה של הכנסת:

מ ב ר א

מתפרסמות בזה שלוש הצעות חוק לתיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח). התשמ"א-1981, העוסקות בסוגיית העמלות הנגבות על ידי תאגידים בנקאיים בשל שירותים בנקאיים. הצעות החוק באות להתמודד, כל אחת בדרך שונה, עם התופעה של העלאת סכומים או שיעורים של עמלות באופן תדיר וללא פיקוח ממשי מצד רשויות המדינה.

הכנסת, בהחלטתה מיום ח' בכסלו התשס"ז (29 בנובמבר 2006), הקימה ועדת חקירה פרלמנטרית (להלן – ועדת החקירה) בנושא עמלות הבנקים וביום ג' בשבט התשס"ז (22 בינואר 2007) קבעה כי ועדת החקירה תהיה ועדת הכלכלה של הכנסת (להלן – ועדת הכלכלה). בהתאם להחלטת הכנסת, סמכויות ועדת החקירה יהיו, בין היתר, "בחירת המערכת של עמלות הבנקים והרגולציה בנושא...". וכן "גיבוש המלצות לכנסת ולגופים המפקחים לשינויי חקיקה ורגולציה בנושא עמלות הבנקים והפיקוח עליהן...". אף שוועדת החקירה היא בתחילת פעילותה, התרשמה ועדת הכלכלה, אגב דיוניה, כי אכן קיימת בעייתיות רבה בתחום הפיקוח על העמלות, בשקיפות לגבי מהירי השירותים הבנקאיים ובמימוש יכולתם של לקוחות לעבור בין הבנקים.

מאחר שהצעות החוק, בנוסחן המוצע, משקפות גישות שונות ביחס להיבטים אחדים של הסוגיות האמורות, החליטה ועדת הכלכלה להכנין לקריאה הראשונה ולגבש בהמשך הצעה אחת בדבר המדיניות הרצויה.

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 12) (קידום התחרות), התשס"ז-2007, מתמקדת בהגבלות על גביית עמלות מלקוחות פרטיים ובמעבר של לקוחות כאמור בין הבנקים.

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 13) (הסדרת הפיקוח על עמלות והגבלתן), התשס"ז-2007, עיקרה קביעת עילות להכרזה על שירותים בנקאיים כשירותים בפיקוח, קביעת עמלות מרביות ואיסור גביית עמלות מסוימות.

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 14) (הגבלת עמלות), התשס"ז-2007, באה למנוע העלאת עמלות אלא במועד תשלום תוספת יוקר לשכירים במשק.

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 12) (קידום התחרות), התשס"ז-2007*

1. תיקון סעיף 5א בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 5א –
 - (1) בסעיף קטן (א), אחרי "(בסעיף זה – שירות עיקרי)" יבוא "ובשל כל שירות שנתן ללקוחותיו";
 - (2) בסעיף קטן (ג)(1) המילים "בשל שירות עיקרי" – יימחקו, ובמקום "בשל שירות כאמור" יבוא "בשל כל שירות שנתן ללקוח".
2. אחרי סעיף 5א לחוק העיקרי יבוא:
 - א. "הגבלות על גביית עמלות מלקוח פרטי"
 - ב. תאגיד בנקאי לא יגבה מלקוח פרטי –
 - (1) עמלה בשל שירות שלא הועמד לרשות הלקוח;
 - (2) יותר מעמלה אחת בשל שירות שנתן ללקוח;
 - (3) עמלה בשל שירות המחויב או המוזכר בריבית או בהפרשי שער, אלא אם כן אישר המפקח עמלה כאמור ובהתאם לתנאי האישור;

ד ב ר י ה ס ב ר

מערכת הבנקאות בישראל מתאפיינת בריכוזיות גבוהה, ברמת שקיפות נמוכה ביחס לעמלות הנגבות ובאפשרות מיקוח מוגבלת של הלקוחות הפרטיים מול הבנקים. כתוצאה מכך, נושאים משקי הבית המנהלים חשבונות בבנקים

* הצעת חוק מס' פ/1439/17; הועברה לוועדה ביום ח' בכסלו התשס"ז (29 בנובמבר 2006).
1 ס"ח התשמ"א, עמ' 258; התשס"ז, עמ' 279.

- (4) עמלה בשל מעבר הלקוח לתאגיד בנקאי אחר, אלא אם כן אישר המפקח עמלה בשל מעבר כאמור ובהתאם לתנאי האישור; הוראה זו לא תחול על תשלומים בעד פירעון מוקדם של פיקדון או של הלוואה שנתן התאגיד הבנקאי ללקוח.
65. סל עמלות הנגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יקבע רשימה של סוגי שירותים הניתנים ללקוח, שבשלם לא ייגבו עמלות אלא כמקשה אחת (בסעיף זה - סל עמלות), ובלבד שמספר סלי העמלות לא יפחת משניים.
75. מעבר של לקוח פרטי בין תאגידיים בנקאיים (א) לקוח פרטי, המעוניין להעביר את חשבוניתו מתאגיד בנקאי אחד (בסעיף זה - הבנק המקורי) לתאגיד בנקאי אחר (בסעיף זה - הבנק הקולט), רשאי לאשר, בכתב, לבנק הקולט לנהל עבורו את כל ההליכים הקשורים במעבר כאמור, ובכלל זה לקבל -
- (1) את ההרשאות לחיוב בכל חשבונות הלקוח הפרטי בבנק המקורי, לרבות חיובים בשל משכנתאות וקופות גמל;
- (2) מידע בדבר כל החיובים העתידיים בכרטיס החיוב של הלקוח הפרטי וסיוע בהעברת החיובים לפירעון בבנק הקולט; בפסקה זו, "כרטיס חיוב" - כהגדרתו בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986.
- (ב) לא ניתן לחייב את חשבון הלקוח הפרטי בבנק הקולט בחיובים כאמור בסעיף קטן (א)(2), רשאי הבנק הקולט לבצע עבור הלקוח פעולות להעברת כספים מחשבונו בבנק הקולט לחשבונו בבנק המקורי, בסמוך למועד החיוב בחשבון המתנהל בבנק המקורי; הבנק המקורי לא יגבה עמלה בשל חשבון המתנהל בו לצורכי פירעון החיובים העתידיים, לרבות עמלות בשל ניהול החשבון או בשל העברת כספים בגובה סכום החיוב מהבנק הקולט, אלא אם כן התיר זאת המפקח בכללים שקבע.
75. הגדרת לקוח פרטי הנגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יקבע מיהו לקוח פרטי לענין הוראות סעיפים 56 עד 75.
85. ייחוד סמכויות הפיקוח חוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996, לא יחול על עמלה בשל שירות לפי חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

פרטיים בין בנקים (סעיף 75 המוצע). מוצע גם שחוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996, לא יחול על עמלות הבנקים, כדי למנוע פיקוח מקביל עליהן מצד המפקח על הבנקים מזה והמפקח על המחירים לפי החוק האמור מזה (סעיף 15 המוצע).

מאפשר, למעשה, לקיים משק בית בלי לנהל חשבון בנק, נותר הלקוח הפרטי שבוי בידי המערכת הבנקאית. גם בשל כך, ניתן להצביע על תופעה של העלאה תדירה של העמלות הנגבות. הצעת החוק המתפרסמת בזה באה להטיל הגבלות על גביית עמלות מלקוחות פרטיים (סעיף 56 המוצע), לחייב הנהגת סלי עמלות (סעיף 57 המוצע) ולהקל מעבר לקוחות

חבר הכנסת אמנון בהן

² ס"ח התשמ"ו, עמ' 187.

³ ס"ח התשנ"ו, עמ' 192.

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 13) (הסדרת הפיקוח על עמלות והגבלתן), התשס"ז-2007*

הוספת פרק ב'2	1.	בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, אחרי סעיף 94 יבוא:
		"פרק ב'2: פיקוח על עמלות
עילות להכרזה על שירות כשירות בפיקוח	9ט.	(א) המפקח רשאי להכריז על שירות שמתקיים בו אחד מאלה, כשירות בפיקוח:
		(1) שירות שהעמלה הנגבית בשלו עלולה למנוע או להפחית תחרות בין התאגידים הבנקאיים לבין עצמם, או בינם לבין גוף אחר הנותן שירות דומה;
		(2) שירות שלקוח חייב לקבל בתאגיד בנקאי מסוים;
		(3) שירות חיוני בקשר עם חשבון עובר ושב או בקשר עם שימוש באמצעי תשלום;
		(4) שירות שלדעת המפקח נגבית בשלו עמלה ללא צידוק מספיק.
		(ב) הנגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת, רשאי להכריז כי שירותים נוספים יהיו שירותים בפיקוח, אם מתקיימות בהם עילות נוספות שיקבע.
		(ג) הכרזה על שירות בפיקוח לפי סעיף זה תפורסם ברשומות.
קביעת עמלה מרבית ואיסור גביית עמלה	19.	המפקח, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת, רשאי לקבוע, לגבי שירות בפיקוח, אחד מאלה:
		(1) עמלה מרבית שתאגיד בנקאי רשאי לגבות בשל שירות כאמור;

ד ב ר י ה ס ב ר

חרישים בשנה. מטרתה של הצעת החוק המתפרסמת בזה היא להביא לשקיפות מרבית של העמלות הנגבות על ידי הבנקים, ולהעניק למפקח על הבנקים (להלן - המפקח) סמכות להגביל את העמלות ולמנוע את העלאתן הבלתי מבוקרת.

במצב החוקי הנוכחי המפקח אינו מוסמך לטפל בנושא הפיקוח על העמלות הבנקאיות. עם זאת, פעל המפקח בתחום זה בדרך של מעקב אחרי גובה העמלות, פרסומים השוואתיים של עמלות, טיפול בעמלות מסוימות באופן לא רשמי מול התאגידים הבנקאיים, ויזום פיקוח על עמלות אחרות.

מוצע להוסיף את פרק ב'2 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, שענינו פיקוח על עמלות, ולקבוע בו את העילות שבשלן יוסמך המפקח לטפל בנושא האמור.

העילות להתערבות יהיו אלה: עמלות שעלולות להיות חסם לתחרות; עמלות שאין בהן תחרות בין התאגידים

לפי דוח הצוות לבחינת מדיניות הפיקוח על הבנקים בנושא מחירי השירותים הבנקאיים (דוח של בנק ישראל מיוני 2004), רמת המחירים של השירותים הבסיסיים בחשבון עובר ושב בבנקים בישראל גבוהה בהשוואה למדינות אחרות.

לוועדת הכלכלה של הכנסת נמסר, שכיום רק מספר קטן של עמלות מבינן 3000 הקיימות הן בפיקוח של המפקח על הבנקים, וזאת מכוח צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירים מרביים לשירותים בנקאיים), התשנ"ט-1999 (ק"ת התשנ"ט, עמ' 527) וצו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (החלת החוק על שירותים בנקאיים וקביעת רמת פיקוח), התשנ"ט-1999 (ק"ת התשנ"ט, עמ' 528).

לדעת המציע, ההתייקרות השיטתית של העמלות לאורך השנים, אחידותן בבנקים השונים, ריכוזיות המערכת הבנקאית והסבסוד הצולב של משקי הבית את המגזר העסקי, מביאים לגבייה מופרזת של מאות מיליוני שקלים

* הצעת חוק מס' פ/1443/17: הועברה לוועדה ביום ח' בכסלו התשס"ז (29 בנובמבר 2006).
1 ס"ח התשמ"א, עמ' 258; התשס"ו, עמ' 279.

(2) איסור על תאגיד בנקאי לגבות עמלה בשל שירות כאמור.

(א) תאגיד בנקאי המבקש לתת שירות הכרוך בגביית עמלה העולה על העמלה הקובעת, והשירות הוא שירות בפקוח, ואין לגביו קביעה לפי סעיף 9, יגיש למפקח בקשה מנומקת להעלות העמלה (בסעיף זה – הבקשה); המפקח רשאי לדרוש פרטים נוספים לשם בדיקת הבקשה.

(ב) המפקח רשאי להתיר את העלאת העמלה, בין בשיעור או בסכום המבוקש בבקשה ובין בשיעור או בסכום נמוך ממנו.

(ג) לא הודיע המפקח על דחיית הבקשה או לא השיב בתוך 45 ימים מיום שנמסרה לו, ואם דרש פרטים נוספים – בתוך 20 ימי עבודה מיום מסירתם למפקח, לפי המאוחר, יראו כאילו ניתן לתאגיד הבנקאי המבקש, ביום שלאחר מכן, היתר להעלות העמלה בשיעור או בסכום האמור בבקשה.

(ד) בסעיף זה, "עמלה קובעת" – עמלה בשיעור או בסכום שגבה התאגיד הבנקאי ערב ההכרזה לפי סעיף 9ט, על השירות שבשלו נגבתה אותה עמלה.

לא ידרוש ולא יגבה תאגיד בנקאי עמלה בניגוד לקביעה לפי סעיף 9 או להיתר להעלות עמלה לפי סעיף 9יא.

תאגיד בנקאי לא יעלה עמלה ולא יגבה עמלה חדשה אלא אם כן הודיע על כך למפקח 14 ימים מראש.

המפקח רשאי לדרוש מתאגידים הבנקאיים, כולם או חלקם, מידע או מסמכים, והוא רשאי להשתמש בסמכויותיו לפי פקודת הבנקאות, 1941², לצורך מילוי תפקידיו לפי פרק זה.

חוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996³, לא יחול על עמלה בשל שירות לפי חוק זה.

בקשה להעלות עמלה

9יא.

9יב.

9יג.

9יד.

9טו.

עמלה אסורה

חובת דיווח

סמכויות המפקח

ייחוד סמכויות הפיקוח

ד ב ר י ה ס ב ר

לאשר העלאת עמלות על שירות שהוכרו כשירות בפקוח, ולא נקבעה לו עמלה מרבית (סעיף 9יא המוצע). מוצע גם שחוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996, לא יחול על עמלות הבנקים, כדי למנוע פיקוח מקביל עליהן מצד המפקח על הבנקים מזה, ומצד המפקח על המחירים לפי החוק האמור מזה (סעיף 9טו המוצע).

עוד מוצע להסמיך את המפקח להשתמש בסמכויותיו לפי פקודת הבנקאות, 1941, לצורך מילוי תפקידיו לפי התיקון המוצע (סעיף 9יד המוצע). בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תבחן ועדת הכלכלה של הכנסת את הסמכויות לפי הפקודה האמורה ותקבע הוראות מפורשות בענין זה.

הבנקאיים בשל העדר חלופות, שכן הלקוח חייב לבצע פעולה מסוימת דווקא בתאגיד בנקאי מסוים; עמלות בשל שירות חיוני בקשר עם חשבון עובר ושב או בקשר עם שימוש באמצעי תשלום ועמלות הנגבות ללא צידוק סביר, למשל, עמלות הנגבות נוסף על חיוב אחר בשל אותו שירות או עמלות שאין כנגדן שירות ממש. נגיד בנק ישראל יהיה רשאי להכריז על קיומן של עילות נוספות, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת שהוקמה לפי פקודת הבנקאות, 1941 (סעיף 9ט המוצע).

מוצע להסמיך את המפקח לקבוע מחיר מרבי לעמלות שמתקיימת לגביהן אחת העילות האמורות ואף לאסור גביית עמלה מסוימת (סעיף 9 המוצע). כמו כן, המפקח יוסמך שלא

חבר הכנסת גלעד ארדן

² ע"ר 1941, תוס' 1, עמ' 69 (ע) 69, (א) 85.

³ ס"ח התשנ"ו, עמ' 192.

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 14) (הגבלת עמלות), התשס"ז-2007¹

הוספת סעיף 5ב. 1. בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, אחרי סעיף 5א יבוא:
"הגבלת עמלות 5ב. על אף האמור בכל דין, תאגיד בנקאי לא יהיה רשאי להעלות את העמלות שהוא גובה בשל שירות שהנגיד קבע בכללים לפי סעיף 5 שהוא שירות עיקרי, אלא אם כן ההעלאה נעשתה במועד תשלום תוספת יוקר לשכירים במושב ובשיעור שאישר המפקח; המפקח רשאי לאשר לתאגיד בנקאי העלאת עמלה במועד אחר"

ד ב ר י ה ס ב ר

שבו משולמת תוספת יוקר לכלל העובדים השכירים במושב. כמו כן, כדי להגביר את הפיקוח על העמלות, מוצע לקבוע כי שיעור העלאת העמלות יהיה טעון אישור המפקח על הבנקים, שגם יהיה מוסמך לאשר העלאה כאמור במועד אחר.

תאגידים בנקאיים נוהגים להעלות את העמלות שהם גובים בשל שירותים בנקאיים לעתים קרובות ובסכומים או בשיעורים שהם מחליטים עליהם, ללא פיקוח הולם. בהצעת החוק המתפרסמת בזה, מוצע לקבוע כי תאגידים בנקאיים יהיו רשאים להעלות עמלות שהם גובים, בשל השירותים שנגיד בנק ישראל קבע שהם שירותים עיקריים, רק במועד

חבר הכנסת חיים כץ

¹ הצעת חוק מס' פ/17/1877: הועברה לוועדה ביום כ' בטבת התשס"ז (10 בינואר 2007).
² ס"ח התשמ"א, עמ' 258; התשס"ו, עמ' 279.